

DIN TAINILE HARICE ale ISIHASMULUI

Ierom. Ghelasie Gheorghe

1. Introducere în LIMBAJUL Isihast

Isihasm este Taina Cuvântului – Fiului Lui Dumnezeu „coborât” în Creație. Revelația Creștină ne vorbește de Taina Treimii Dumnezeiești, ca Viață Dumnezeiască în Sine. Dumnezeu Tatăl este IUBIREA absolută, Sf. Duh este Dragostea absolută și Fiul este Dăruirea – Cuvântul absolut. Iată Originile Vieții. Chipul lui Dumnezeu este CHIPUL TREIMII Dumnezeiești. Și noi, Creația, suntem „Chip de Dumnezeu” transpus în „chip creat” (Fac. 1, 26).

Domnul Hristos Vine cu „descoperirea CHIPULUI Lui Dumnezeu”. „Cine M-a văzut pe Mine a Văzut pe TATĂL” (Ioan, 14, 9). Fiul este CUVÂNTUL Tatălui. Iată „esența Chip”. „La început a fost Cuvântul” (Ioan 1, 1). CHIPUL Lui Dumnezeu este Vorbirea + Cuvântul. Aici mistica Isihastă își identifică „Ființa”. „A FI” este „a Cuvânta – Vorbi”. Limbajul este totuna cu Ființa. Aici filosofii se încurcă.

CUVÂNTUL este CHIP + PERSOANĂ, nu Idee devenită apoi Cuvânt. Ideea este „energia harică” a CUVÂNTULUI – CHIP – PERSOANĂ. Iată „ființa” misticii Isihaste. LIMBAJUL CHIP – PERSOANĂ, din care apoi energetic iese „Idea” – semilimbajul CUVÂNTULUI CHIP.

Aristotel învinuia „Ideile platonice” că nu au „ideea ideii în sine”, adică nu au „CHIPUL” Ideii. Creștinismul vine cu „redescoperirea” CHIPULUI Ideii, ce este CUVÂNTUL CHIP PERSOANĂ, HRISTOS. Cine vrea mistică Isihastă, trebuie să „descopere” Limbajul CUVÂNTULUI CHIP PERSOANĂ, dincolo de „semilimbajul” filosofic al Ideii.

Isihasmul începe cu „Redescoperirea” Limbajului CUVÂNTULUI CHIP. Isihasmul este mistica „RESACRALIZĂRII” Limbajului, a „Intrării” în Limbajul CUVÂNTULUI CHIP dincolo de „limbajul ideilor”. „Cuvintele Idei”, nu sunt Limbajul Isihast, ci „CUVINTELE LOGOS PERSOANĂ CHIP” sunt Isihasmul. Ideile – esențele sunt „umbre – informații” de CUVÂNT CHIP PERSOANĂ.

Ca „introducere în Limbajul Isihast” este „Intrarea în LIMBAJUL CUVÂNTULUI CHIP”. Taina Trăirii Isihaste este Taina Lui Hristos CUVÂNTUL CHIP PERSOANĂ. Isihasmul Este Taina COMUNICĂRII CHIP PERSOANĂ, ca PERSOANĂ față de PERSOANĂ, nu prin „idei” de Persoană. Limbajul de Rai era Limbajul CHIP. Căderea din Rai „întunecă” până la uitare acest Limbaj Ființial. Mistica filozofilor este „mistica limbajului Ideilor”, a „umbrelor de LIMBAJ CHIP”.

Isihasmul este „Rememorarea” LIMBAJULUI de Rai. Gramatica Limbajului Ideilor este „logica dualității contrare”, bine și rău, pozitiv și negativ. GRAMATICA LIMBAJULUI CHIP este LOGICA TRINITARĂ, a Triplei Afirmații, ce nu are niciodată „negație”. Raiul este „fără negație”. Căderea din Rai aduce „negația”. Ființa LIMBAJULUI CHIP este TREIMEA CHIP Dumnezeiesc, CHIPUL TATĂLUI – IUBIRII, CHIPUL SF. DUH – DRAGOSTEI, CHIPUL FIULUI – CUVÂNTULUI.

IUBIREA este Supraafirmația, DRAGOSTEA este Afirmația și CUVÂNTUL este Recunoașterea.

Iată Gramatica Limbajului CHIP, Logica Trinitară de Rai, ce este „readusă” de Hristos. Căderea din Rai aduce „destructurarea” Limbajului. Hristos aduce „RESTRUCTURAREA” Limbajului. Dacă se poate vorbi de o „Filozofie Creștină”, aceasta ar fi Filozofia Restructurării destructurării Limbajului. CUVÂNTUL CHIP este Taina Restructurării. Isihasmul are acest „ideal”. Frumos zice Părintele Stăniloae, că „Restaurarea Omului” este „CUVÂNTUL HRISTOS (CUVÂNTUL CHIP parafrazăm noi).

2. Isihasm, Taina Limbajului PREOTIEI și Bisericii Hristice, **Început în „dicționarul” Isihast**

Pentru „lumea de astăzi”, Taina Creștină trebuie „retradusă” în „limbajul specificului său”. Turnul lui Babel este în maximă destructurare a „limbilor”. Trebuie „păstrat” Dicționarul „Limbajului Unic”, ca „Reidentificarea” limbajelor „încurcate – denaturate”. Creștinismul Vine cu „Rememorarea Limbajului Ancestral”. Isihasmul este Mistica „Limbajului Hristic, Rememorarea Limbajului Sacru” Sfinții Părinți s-au străduit să ne „lase” o „Limbă pur Creștină”. Noi cei de astăzi o „destructurăm” până la „neînțelegerea ei”.

Învățătura Teologică se silește să o „salveze”. Dar și în „Teologie” apare o „încurcare a limbilor”, de unde atâtea confesiuni și secte. Filosofia și Știința sunt de asemeni așa de „controversate”, încât destructurările sunt în adevărată „avalanșă”. Se încearcă mai nou o „Salvare prin Mistică”. Dar și „misticile” sunt o „puzderie”...

Mistica Isihastă este astfel în situația de a se „Identifica prin Sine”, față de celelalte. De aici „situația nouă” de „Dialog între Limbaje”. Astăzi vor Isihasm și „laicii” și aceștia au nevoie de „Restructurarea Limbajului laic”, Resacralizarea limbajului. Noi cei de astăzi trebuie să „redescoperim” Limbajul „Filocalic”, prin „Resacralizarea” Limbajului „laic”. Relatările noastre despre Isihasm sunt în această „formă de Resacralizarea limbajului”, (fapt, *n. red.*) ce multora le pare „netradițional”. Noi vrem „Limbajul Sf. Părinți”, dar ca să „ajungem” la el trebuie să trecem prin „Sacralizarea” limbajului nostru „laic”.

Încercăm astfel „câteva repere de Dicționar Isihast”. Alfabetul este în „Origini”. CHIPUL, TRIFIINȚIALITATEA CHIPULUI și PERSOANA, sunt cele Trei Începuturi, ca Logică și Gramatică a Limbajului Creștin. Revelația Creștină vine cu „descoperirea CHIPULUI TREIMIC” al Lui Dumnezeu. De aici cele Trei Categoriile de Limbaj Creștin:

1. **CHIPUL**, Deplină Ființialitate – Totalitate de Sine, permanentă, Indestructibilă, în deschidere nesfârșită de Sine;

2. **TRIFIINȚIALITATEA¹ CHIPULUI**, ca Deplinătate UNUL deschis deja în Sine, în Potență dar nu Manifestat. CHIPUL Absolut este DUMNEZEU TATĂL, care

¹ sau TREIMICITATEA CHIPULUI; în lucrarea sa „*Mystagogia Icoanei*”, Părintele Ghelasie precizează:

„Esența-DUMNEZEIREA este SUPRAESENȚA TRIFIINȚIALĂ, fără să fie „trei ființe”, ci o Absolută FIINȚĂ cu Esență de Triființialitate...”

este deja în Sine TATĂL – TRIFIINȚIALITATE, ca Potență de Purcederea Sf. Duh și Nașterea Fiului. Așa CHIPUL este ORIGINEA Originilor, este TATĂL, SPIRITUL DUMNEZEU ABSOLUT.

În Viziunea Creștină, SPIRITUL Absolut DUMNEZEU nu este „neantul divin”, ci « UN DUMNEZEIESC CHIP – TATĂL, nu este „necuprinsul fără formă”, ci Necuprinsul „SUPRAFORMĂ CHIP TATĂL”. CHIPUL este SUPRAFORMA – Deplinătatea și a Formei și a Conținutului și Dincolo de ele. SUPRAFORMA – CHIPUL are deja în Sine FORMA și CONȚINUTUL, are pe SF. DUH și pe FIUL și așa din CHIPUL TATĂL deja TRIFIINȚIALITATE POTENTĂ se Naște TREIMEA de PERSOANE CHIP. De aici:

3. PERSOANA, ca CHIP TRIFIINȚIAL PROPRIU. Revelația TREIMII Creștine ne „readuce” Originile „tuturor Chipurilor” de Realitate, ne „rememorează” Limbajul Realităților. (Mai pe larg în manuscrisul „Memoriile unui Isihast”, vezi Triadele Chipului – Persoanei).

De aici „Limbajul” nostru Creștin, ca CHIP de Dumnezeu, CHIP de TREIME de PERSOANE, TATĂL, SF. DUH, FIUL. Chipul Creat este „după CHIPUL Lui Dumnezeu” (Fac. 1, 26). CHIPUL Lui Dumnezeu tradus în Creație este CHIPUL ALTAR + PREOȚIE. Chipul Creat este Chipul Bisericii, Templul CHIPULUI Lui Dumnezeu.

Început în Dicționarul Limbajului Trăirii Mistice Isihaste sunt acestea: Limbajul Preoției – CHIP de Dumnezeu, și Limbajul Bisericii – Chip de Creație. Trăirea Isihastă

Ca Teologie, TATĂL DUMNEZEU este MONADA în care este Esența – DUMNEZEIREA, ca Identitate și totodată Distincție, ca Fire – Natură – Substanță în deja Distincție de Persoană. Și așa MONADA TATĂL poate NAȘTE pe FIUL și purcede pe SF. DUH, ca TREIME a UNICEI FIRI – NATURI – a TATĂLUI și totodată a SUPRAESENȚEI DUMNEZEIRII. Sf. Părinți au clarificat toate acestea. Noi însă mai insistăm pe „Puntea” dintre TATĂL ca ÎNCEPUT al TREIMII și DUMNEZEIREA – ESENȚA care este Însăși PATERNITATEA în Sine. Această Tainică „Punte” noi o identificăm cu ARHECHIPUL de PATERNITATE, care neputând fi fără IPOSTAS – PERSOANĂ, are deja ca ASUMANT CHIPUL de IPOSTAS – PERSOANĂ ca TATĂL.

Așa, TATĂL este mai Întâi SUPRACHIP al SUPRAESENȚEI de PERSONALITATE și apoi CHIP al TREIMII de PERSOANE TREIMICE. Și aceasta rezolvă greaua problemă a CHIPULUI de PERSOANĂ... Ce face ca ESENȚA DIVINĂ să se facă CHIP de PERSOANĂ? Dacă este deja un ARHECHIP în Sine de PERSOANĂ, atunci CHIPUL de PERSOANĂ nu mai este „o derivație de structurare”, ci o „Deschidere tocmai de Esență – Natură” în Sine...

Așa, DUMNEZEIREA nu mai este o Esență „separată” de Distincțiile Sale IPOSTATICE și totodată SUPRAPERSONALUL ARHECHIPAL de PATERNITATE anihilează presupusul „impersonal”, fiind fără „gol” față de CHIPUL de PERSOANĂ”. (p. 11-12).

„Puntea” între esență și distincții este „Taina ICONICULUI”: „Iată Originea ICONICULUI, ca TEO-CHIPUL PATERNITĂȚII ARHEPERSOANEI TATĂL”. „De aceea în Practica Mistică ICONICĂ, Rugăciunea TATĂL Nostru ocupă un loc de mare Valoare, ca ORIGINEA ARHECHIPALĂ în SINE a RUGĂCIUNII. Cu Rugăciunea TATĂL Nostru se începe orice Rugăciune și tot cu aceasta se sfârșește. Este Origine și ÎNCUNUNARE”. (ibid. p. 12).

Aceste rânduri schițează numai viziunea extrem de profundă, coerentă și personalist-creștină a Părintelui Ghelasie, de o amploare întâlnită numai la marii Teologi ai Bisericii, asupra Tainei Sf. Treimi, Taina însăși a Teologiei. Această viziune unică, ce este un rod al experienței Bisericii – asimilate și rodite, sintetizate și prelungite în trăirea și înțelegerea duhovnicească personală a Cuviosului – oferă rațiuni bine întemeiate ca Părintele Ghelasie să primească după cuviință, apelativul de „Cuvântătorul de Dumnezeu” sau „Teologul”. Credem că în urma aprofundării vieții și scrierilor sale, va ieși în plină lumină motivația profund teologică (teologia ca și *cuvânt-icoană a lui Dumnezeu spre mântuire* și nu doar abordare speculativ-filosofică) a demersului „iconic” al Părintelui, iar Biserica va confirma buna întemeiere a acestei supranumiri (n. red.).

este astfel Dialogul Haric între CHIPUL Lui Dumnezeu ca Preoție și Chipul de Creație ca Biserică – Cântare (adusă, *n. red.*) Lui Dumnezeu.

3. Isihasm, RITUALUL Haric al Liturghiei PREOȚIEI Hristice

Mistica isihastă este UNIREA în DIALOG dintre CHIPUL Lui Dumnezeu și Chipul de Creație, Dialog Liturgic dintre Altar – Preoție și Credincioși – Biserică. Ființa Misticii Isihaste este în cele Trei Chipuri de bază:

1. CHIPUL de DUMNEZEU, SACRUL Absolut în Sine, dincolo de toate Chipurile de Creație, dar Izvorul tuturor Chipurilor;

2. CHIPUL Dumnezeiesc „coborât” în Creație, ca Altar – Preoție, SACRUL în Dăruire – Împărtășirea Creației;

3. Dialogul între CHIPUL – SACRUL Dumnezeiesc și CHIPUL de CREAȚIE, Biserica – Templul SACRULUI, adică RITUALUL HARIC.

SACRUL este CHIPUL Lui DUMNEZEU TATĂL, PREOȚIA + ALTARUL este CHIPUL lui DUMNEZEU FIUL și RITUALUL este CHIPUL SF. DUH. Fără acestea Trei deodată, neamestecate, nedespărțite și în egalitate, nu se poate vorbi de o Trăire mistică pur Creștină. Trăirea isihastă este SACRUL CHIP de DUMNEZEU, în RITUAL HARIC CHIP de SF. DUH, prin LITURGHIA PREOȚIEI EUHARISTICE HRISTICE.

Misticile necreștine sunt o „Căutare” a Sacrului fără CHIP, de Sacru „neant divin”, într-un Ritual „gol” de CHIP Dumnezeiesc, fără Liturghie – Preoție. Ritualul – gesturile misticilor necreștine sunt „autogesturi”, ca „deschidere” de Creație spre „divin”. RITUALUL HARIC Creștin este din contră „coborârea” Lui DUMNEZEU în GESTURI de DUMNEZEU și în LITURGHIE tot de DUMNEZEU.

RITUALUL HARIC Creștin este ÎNSUȘI SF. DUH cu ENERGIILE HARICE NECREATE, Care SĂVÂRȘEȘTE LITURGHIA LUI HRISTOS CEL DUMNEZEU, prin PREOȚIA HRISTICĂ. Preotul de Creație trebuie să „Primească PREOȚIA HRISTICĂ”, prin care RITUALUL – PREOȚIA SF. DUH Săvârșește LITURGHIA Lui HRISTOS totodată DUMNEZEU și FIU – Frate de Creație, ca DUMNEZEU Întrupat.

Cine nu „descoperă” Taina RITUALULUI HARIC al SF. DUH, nu va „Trăi” Liturghia HRISTICĂ, nu se va „Împărtăși” de EUHARISTIA Lui Hristos și nu va ști ce este „Mistica pur Creștină”. Fără RITUALUL HARIC nu este Lucrarea SF. DUH și fără LITURGHIA HRISTICĂ nu este SACRUL DUMNEZEIESC al TATĂLUI DUMNEZEU, nu este UNIRE cu DUMNEZEU.

RITUAL fără Preoție, sau Preoție fără Ritual, nu este RITUAL și PREOȚIE HARICĂ, ci doar „simboluri – umbre”. Unii vor un „ritual” laic, până la „gesturi tehnice – mecanice”, fără Liturghie Sacerdotală, doar ca „autopreoție de proprie împărtășire”. De aici „laicizarea Ritualului” în „tehnici și gesturi mecanice de energii corporale profane”. Autoritualizarea și autoliturghisirea până la „desființarea” RITUALULUI și PREOȚIEI în SINE, este „pierderea” Misticii Harice, și „căderea” în mistică „laică”.

Isihasmul este prin excelență „Mistică HARICĂ”, ca RITUAL și PREOȚIE HRISTICĂ „peste autoritualul și autopreoția proprie de Creație”. Fără aceste „reper”,

Isihasmul este „falsificat” și eronat interpretat. Noi Creația avem și „un autosacru” propriu, dar este „Dăruire” de la Dumnezeu, ca Chip Sacru Creat, ca Chip de CHIP de Dumnezeu. Despărțirea de SACRUL CREATOR și „rămânerea” doar în Sacrul Creat, se face „magie ritual laic”, nu „Taină RITUAL HARIC”. Deosebiți Chipurile. SACRUL CREATOR este HARIC.